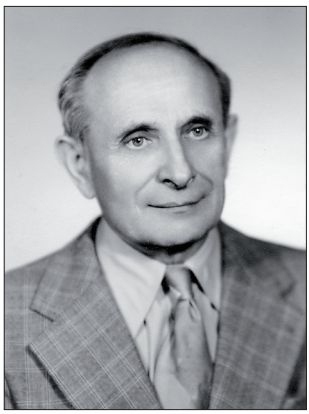
Published August 20, 2012

Klapalekiana, **48**: 163–165, 2012
ISSN 1210-6100

Vladimír Štěrba, nestor naší lepidopterologie, slaví v roce 2012 devadesátku

Vladimír Štěrba, doyen of Czech lepidopterology, celebrates his ninetieth birthday in 2012

Vladimír Štěrba se narodil 7. srpna 1922 v Brně. V roce 1942 odmaturoval na Obchodní akademii v Brně. Stal se členem odbojové organizace a po prozrazení byl zatčen, odsouzen a internován v německém kriminále až do osvobození americkou armádou v roce 1945. Po válce studoval v Praze na Vysoké škole obchodní, kterou ukončil v roce 1950. Pracoval jako středoškolský profesor na Obchodní akademii v Brně a Blansku.

Jako žák a dorostenec byl členem Sokola v Brně, kde se věnoval gymnastice a lehké atletice. V roce 1938 se zúčastnil cvičení dorostenců a závodů na X. všesokolském sletu v Praze na Strahově, kde dostal svoji první medaili. I jako pedagog na střední škole se věnoval mládeži, v zimě jako lyžařský instruktor, koncem každého školního roku pak organizoval stanové tábory a zájezdy na zajímavá místa naší republiky. Sportuje i přes svůj věk stále. V roce 2006 ještě cvičil jako senior na XIV. všesokolském sletu ve skladbě Věrné gardy. Také se věnoval české házené a zápasu řecko římskému v lehké váze. Je stále funkcionářem TJ Sokol Brno IV.

Jeho sportovní aktivity byly dobrou fyzickou přípravou na sběratelské výpravy. Je dlouholetým členem Československé, později České společnosti entomologické, a jeho vášní se stali motýli. Na otázku, jak to s jeho zájmem o motýly vůbec začalo, odpovídá Vladimír takto: „Od mládí jsem se dobře cítil ve volné přírodě. Nejvíce jsem obdivoval motýly pro jejich barvy, tvary křídel, eleganci a lehkost letu. Nejčastějšími místy v Brně, kde jsem běhal za motýly ještě v trenýrkách, byly Stránská skála, Bílá hora a svah nad Olomouckou ulicí. Otakárka fenyklového jsem považoval za krále mezi motýly“. V roce 1936 si založil svoji první sbírku z motýlů pocházejících z letních sokolských táborů, výletů na řece Jihlavce, na Mohelno a mnoho dalších míst. Byl na ni velmi pyšný, na oba otakárky, barvoměnku „duháka“, babočku admirála, modrásky a všechny ostatní skvosty. Tato sbírka byla zničena granátem koncem války v roce 1945. Druhou sbírku, vlastně tu dnešní, začal budovat v roce 1947. Byl inspirován sbírkou pana Františka Cedivody z Brna, od kterého také získal první odborné rady a zkušenosti. O způsobu pořizování preparátů a jejich mikroskopování jej později poučil Dr. Jaroslav Stehlík z Moravského zemského muzea. Okouzlili ho také soumračníci pana Jiřího Šmelhause i bělásci a perleťovci Dr. Josefa Mouchy. Velkou podporou mu byla celou dobu i jeho manželka Anežka, která s ním sdílela radosti a strasti na většině cest za motýly u nás i do zahraničí.

Vladimírova sbírka je poměrně „malá“. Obsahuje asi 95 % druhů denních motýlů (Rhopalocera) Evropy. Zvláště si zakládá na speciální části sbírky vysokohorských a arktických

okáčů rodu *Oeneis*. Obsahuje cirkumpolární druhy Evropy, Asie a Severní Ameriky, včetně významných poddruhů. Podnikl řadu cest za motýly po známých i méně známých lokalitách ČR, také na východní Slovensko, zejména Plešivskou a Silickou planinu. V zahraničí to byla oblíbená Hercegovina a jiná místa na Balkáně. Za motýly byl také na Kavkaze a ve Střední Asii. Jeho jediným cílem nebylo získat určité druhy pro sbírku, ale všímal si i jejich stanovištních nároků, způsobu života a hostitelských rostlin. Získané poznatky ochotně svěřuje svým kolegům. Navázal kontakty s celou řadou zahraničních entomologů, kteří mu poskytli další informace, důležitou literaturu i druhy, jejichž místa výskytu nemohl sám navštívit. Jeho lepidopterologickou sbírku doplňují ukázky nočních a exotických druhů motýlů. Věnoval se také chovům motýlů, zejména se svým dlouholetým kamarádem Zdeňkem Stuchlíkem, který byl současně jeho častým průvodcem na domácích i zahraničních cestách. Společně chovali žluťásky, bělásky, modrásky, ohniváčky a množství dalších motýlů. Podařilo se jim vychovat mnoho individuálních forem a získat celou řadu důležitých bionomických poznatků. Ke sbírce také patří knihy, časopisy, deníky z cest a kartotéka denních motýlů ČR a SR. Obsáhlou celoživotní „motýlářskou" korespondenci (asi 25 kg) a kopii kartotéky věnoval Entomologickému ústavu v Českých Budějovicích.

Jako amatérský entomolog poskytl množství informací i studijní materiál pro publikace svým kolegům, sám je spoluautorem několika odborných článků o bělásích (*Pieris napi, P. bryoniae, Leptidea sinapis, L. reali*). V roce 1978 našel v Makedonii horského okáče s neobvyklým habitem a s německým přítelem jej popsali jako nový poddruh pod názvem *Erebia epiphron roosi* Arnscheid et Sterba, 1978.

Na své lepidopterologické výpravy často vzpomíná a rád se podělí o nejrůznější zážitky. Dvakrát se setkal tváří v tvář s medvědem, v Nízkých Tatrách a v horách Bulharska, neví, kdo z nich byl více překvapen a vystrašen, ale rychleji prý utíkal medvěd. Málem uhořel v autobusu, také se ztratil a hledala jej srbská policie a byl z toho dokonce zajímavý televizní program. Několikrát byl zadržen a eskortován, jak v Bulharsku, tak v bývalé Jugoslávii jako narušitel hranice i jako podezřelá osoba se síťkou a fotoaparátem.

Milý Vladimíre, jménem všech entomologů Ti přejeme pohodu, pevné zdraví a ještě mnoho entomologických úspěchů a zážitků.

Vladimír Štěrba was born on August 7th 1922 in Brno. He graduated from the Business Academy in Brno in 1942 and studied at the Business University of Prague after World War II. He worked as a teacher at the Business Academy in Brno and Blansko. His sporting activities in the Sokol physical training organization were good preparation for his entomological expeditions. He has been a longtime member of the Czechoslovak, later the Czech Entomological Society. His first entomological collection, begun in 1936, was destroyed during the war. The second, current collection he has built up since 1947. He has undertaken a number of expeditions for butterflies, in the Czech Republic, Slovakia, the countries of former Yugoslavia and other parts of the Balkans, the Caucasus and also in Central Asia. His collection contains 95% of European Rhopalocera species, his material of the genus *Oeneis* being of particular value. As an amateur entomologist he provided considerable information and comparative material to his colleagues for publication, and he co-authored several articles on pierids (*Pieris napi, P. bryoniae, Leptidea sinapis, L. reali*). In 1978 he discovered a mountain satyrid species

with an unusual habitat in Macedonia, which he described together with a German friend as a new subspecies: *Erebia epiphron roosi* Arnscheid et Sterba, 1978.

On behalf of all entomologists, we wish Vladimír Štěrba peace, good health and many more interesting entomological observations and discoveries.

Oldřich Jakeš & Zdeněk Laštůvka